

Een nieuwe start voor de Fonteinkerk

De wijk Molenlaankwartier, Rotterdam-Hillegersberg, is een prachtig, vernieuwend en doordacht gebouw rijker: de Fonteinkerk. Het zit vol verwijzingen naar Bijbelse getallensymboliek. In september 2016 opende de kerk haar deuren.

Tekst: Kees Posthumus | Beeld: Jonathan Andrew

In het Molenlaankwartier stonden tot voor kort twee protestantse kerken. Op de plaats waar nu de nieuwe kerk staat, stond de door architect Hupkes ontworpen hervormde Messiaskerk. In 2002 werd de kerk verlaten, twaalf jaar later werd deze afgebroken. Een eind verderop in de wijk staat de binnenkort af te breken Salvatorkerk. Op die plaats komt een zorgcomplex. In juni 2016 werden de liturgische voorwerpen uit de Salvatorkerk naar de Fonteinkerk gedragen, die op dat moment nog in de afbouwfase was. Tussen het beton en de steigers werden daar kerkdiensten gehouden. Dat bleek bevorderend voor het gemeenschapsgevoel.

Lang proces

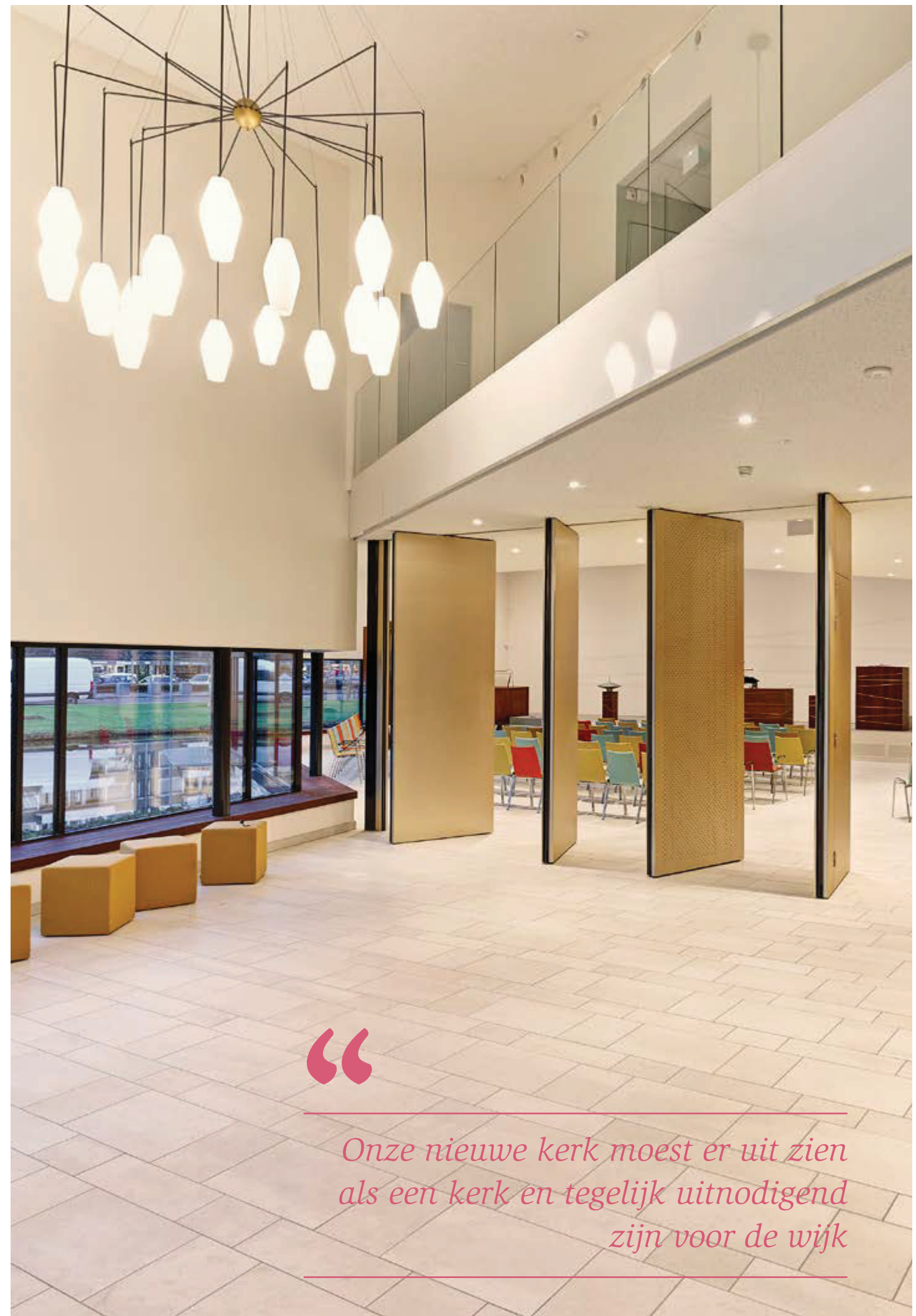
Dat de nieuwe kerk er kwam, heeft niet

minder dan 17 jaar geduurd. De gemeente sprak zichzelf moed in door er op te wijzen dat 'door vol te houden ook de slak de ark van Noach wist te bereiken'. Al in maart 1999 hadden de gereformeerde kerk en de hervormde wijkgemeente besloten om voortaan alle kerkdiensten gemeenschappelijk te houden. Op dat moment startte ook het overleg tussen Hervormde Kerkvoogdij en Gereformeerde Commissie van Beheer over de keuze voor een gezamenlijk kerkgebouw. Gebouwcommissieleden volgden elkaar op, architecten kwamen en gingen, plannen verdwenen in de prullenbak, nieuwe plannen werden getekend. Gekozen werd voor de locatie Messiaskerk omdat die locatie centraal in de wijk ligt. Het kavel kende wel randvoorwaarden, onder andere in verschillende bouwhoogten en beperkte afmetingen.

Achter de kerk staan een klokkentoren en een school, de nieuwe kerk moest daarmee accorderen.

Geen buurthuis

Corrie Bos-Treur is lid van de Stuurgroep Kerkgebouw. Zij maakte het allemaal mee, de ups en downs, de financiële perikelen en vooral: het geweldige eindresultaat. Zij is er zichtbaar trots op. "Onze nieuwe kerk moest er uit zien als een kerk en tegelijk uitnodigend zijn voor de wijk. Wij bezochten een flink aantal moderne kerkelijke centra. Veel ervan leken zeker op een kerk, andere gaven hun bestemming pas prijs dankzij het naambord en konden net zo goed een gemeentekantoor of sportaccommodatie zijn. Dat mocht ons niet overkomen. Deze wijk is niet ruim voorzien van publieksvoorzieningen, geen kroeg, ►

“

Onze nieuwe kerk moest er uit zien als een kerk en tegelijk uitnodigend zijn voor de wijk

geen buurthuis. Wat wij wilden was een gebouw dat aantrekkelijk is voor de wijk, open. Wij weten ook dat de kerkgang terugloopt. Dan kun je het hoofd in de schoot leggen, maar wij wilden graag proberen een nieuwe start te maken met een kerkgebouw dat beter dienstbaar aan de wijk kon zijn dan mogelijk was in de Messiaskerk en de Salvatorkerk.

Deze wijk kenmerkt zich door ruimtelijke kwaliteit, het is een goede wijk. Onze nieuwe kerk moest daarbij aansluiten: een kwalitatief hoogwaardig gebouw, dus geen shabby en ontoegankelijk buurthuis. Bij het maken van keuzes hebben wij ons hierdoor laten leiden. In zaken die wij later niet eenvoudig meer zouden kunnen veranderen, hebben wij gekozen voor kwaliteit. Neem de stenen, een duidelijke keuze van de architect omdat ze aansluiten bij het hiernaast gelegen schoolgebouw. Het was een dure steen, maar het was de goede keuze.” Dat er geld was voor deze kwaliteit heeft twee redenen. De Salvatorlocatie kon gunstig worden verkocht en er was een groot legaat beschikbaar gekomen.

Zichtlijnen

Het gebouw is een ontwerp van Guus Hiensch van WK Wilmink Architecten uit Den Haag. Van buiten geven grote ramen al een inkijkje in de ontmoetingsruimte. Ook de vensters in de kerkzaal zijn laag, zodat je van buiten kunt zien wat er binnen gebeurt. Het ontwerp straalt uit dat je welkom bent.

Na een kleine hoge entree betreedt je een grote open ruimte. Links ligt de kerkzaal, eerst onder een verlaagd plafond dan groots en indrukwekkend de hoogte in. Rechts ligt de ontmoetingsruimte, met in het zitgedeelte tafels en stoelen, een uitgiftebalie en de entree tot garderobe en toiletten. Een open trap leidt naar de eerste verdieping. Aan het einde van de ontmoetingsruimte is een grote zaal, die multifunctioneel te gebruiken is.

Deze zaal heet de Riesmeijerzaal. Bos-Treur: “Meneer Riesmeijer stierf in 1988 en liet in zijn testament een groot legaat na aan de Gereformeerde Kerk van Hillegersberg-Terbregge. Na het overlijden

van zijn vrouw kwam dit legaat in zijn geheel beschikbaar voor de kerk. Het echtpaar had geen kinderen. Ter eer en nagedachtenis aan hem hebben wij de grote zaal naar hen vernoemd.”

Inrichting

Daphne van der Knijff, van VDKL Interieurarchitectuur werd drie jaar geleden samen met Juliette Nielsen en Paul Kroese van Beersnielsen aangesteld om de binnenkant van het gebouw vorm te geven. Van der Knijff ontwierp onder andere het interieur van Buurt- en kerkhuis Bethel in Den Haag en de grote zaal van de Goede Herderkerk in de aanpalende wijk Schiebroek. Beersnielsen Lichtontwerpers, met als een van de meest prestigieuze opdrachten de verlichting van het nieuwe Rijksmuseum, deed ook het lichtontwerp voor de eerder genoemde projecten. Van der Knijff: “De plattegrond van het ontwerp stond nog niet helemaal vast, aan ons was de taak om het te detailleren en te verfijnen. Het gebouw kenmerkt zich door veel schuine lijnen en hoogteverschillen. Om gebouw en interieur één geheel te laten vormen, kozen wij ervoor deze schuine lijnen in ons ontwerp terug laten komen. Wij wilden een gebouw dat mensen welkom heet. Vandaar dat alle ruimtes zichtbaar zijn zodra je die ene deur binnenkomt. Bijzonder is dat veel hout in de nieuwe kerk afkomstig is van de oude Salvatorkerk. Het hout van de kerkbanken is meegenomen en leeft voort in de nieuwe kerk. Daarmee benadrukken wij de verbinding met het verleden. Het hout werd geloogd en geschuurd en er

kwam een prachtige kwaliteit mahonie onder vandaan. Minstens 30.000 euro waard, als je het zou moeten kopen.” Ook de kroonluchters in de hal komen uit die kerk. Zij zijn opnieuw gespoten en voorzien van een messing accent. Dat messing vind je overal in het gebouw terug, in kleine details. Bijvoorbeeld in de messing inleg van de lijnen in het liturgisch meubilair. Dat draagt bij aan de kwaliteit van het gebouw. Al het materiaal loopt door in het hele gebouw. Dat zorgt voor herkenning.

Kerkzaal

In de kerkzaal, met een bijna zaalbrede verhoging voor het liturgisch centrum, komt het gekleurde glas uit de Messiaskerk terug. Dat ontwerp leverde ook inspiratie voor het logo van de gemeente. Bovendien komen de kleuren terug in de bekleding van de stoelen, geleverd door Offex. De kerkzaal ziet er, naargelang de opstelling van de stoelen, steeds anders uit.

Voor de kerkzaal bedacht Juliette Nielsen met haar bureau een originele en spectaculaire verlichting. Speciaal ontworpen armaturen schijnen naar boven, met een effect waardoor het lijkt alsof het water uit de vijver rond de kerkzaal wordt weerspiegeld. Wat technisch helemaal niet kan. Het geeft een speels effect in een stoere kerkzaal en sluit mooi aan bij de naam van de kerk: Fonteinkerk.

Van der Knijff ontwierp het front voor het herplaatste orgel, ook gemaakt van hout uit de Salvatorkerk. Door in- en uitspringende orgelpijpen ziet het front

Van links naar rechts Corrie Bos-Treur, Juliette Nielsen en Daphne van der Knijff.

er steeds weer anders uit, afhankelijk van waar je staat. De windlade kent 40 gefreesde groeven, een symbolisch getal. Die getallensymboliek zie je in heel

de kerk terug (zie kader Symbolische getallen op de volgende bladzijde). De richting van de groeven is in dit geval verticaal in plaats van horizontaal, om de

breedte van de windlade te breken en de verticale lamellen te benadrukken. Van der Knijff ontwerpt met het oog op de mensen die er gebruik van gaan maken, “Ik ontwerp niet voor mijzelf”. Zij brengt daarbij haar vakkennis in, legt keuzes uit, wijst zo nodig op tegenstrijdigheden in wat een commissie wil. Nee, niet elk gehaakt kleedje uit de laatste 54 jaar van de handwerkgroep hoeft gehandhaafd te blijven in het nieuwe gebouw. Eerbied voor de geschiedenis komt eerder terug in het, voor nieuwe meubels, hergebruikte hout. Ontwerpen voor de gebruiker, twee voorbeelden. Van der Knijff: “Er is altijd behoefte om iets op te hangen, een poster, een aankondiging. Om te voorkomen dat er een los prikbord komt of een poster met plakbandjes, neem ik dat mee in het ontwerp. Hier leidde dat tot geïntegreerde prikborden, opnieuw met messing accent. Op de wanden schilderden wij met magnetische verf schuine lijnen. Daar kun je, met magneetjes, tijdelijk posters ophangen.” ►

Weerstand

In een proces waarbij kerken worden gesloten en gesloopt, nieuwbouwplannen veel geld kosten en de plannen jaren achtereen veranderen, kan weerstand niet uitblijven. Ook in Hillegersberg kenden de nieuwbouwplannen niet alleen voorstanders. De Stuurgroep Kerkgebouw is dan ook blij met de reacties die na de opening opgetekend konden worden van aanvankelijke tegenstanders. ‘Ik ben nog steeds tegen, maar ik vind het wel heel mooi.’ ‘Ja, ik was een van felste tegenstanders, maar het is echt heel mooi geworden en je kunt zien dat het geld goed is besteed.’ ‘Aan alles zie je terug dat er over nagedacht is, dat er met liefde naar gekeken is.’ Wonderlijk genoeg was ook een deel van de overburen niet enthousiast, terwijl zij na jarenlang tegen een leegstaande kerk hadden aangekeken nu een nieuw en prachtig gebouw zien. Er is overlegd met buurtbewoners en er zijn aanpassingen gepleegd. Zo is er een extra uitgang gemaakt aan de achterkant van het gebouw, zodat de burenen geen last hebben van avondlijk lawaai bij het uitgaan van een vergadering.

NIEUWE LOCATIE

Sinds oktober 2016 zijn wij in het bezit van een nieuw bedrijfspand. Iedereen is van harte welkom voor een kopje koffie.

Lokatie: Nieuw bedrijfspand Livingstoneweg 5B Goes

NIEUW PROJECT

De welbekende Nieuwe kerk in Delft wordt verbouwd. In de grafkelders van deze kerk uit het jaar 1351, worden al eeuwen de prinsen van Oranje en hun familie begraven.

Komende tijd zullen wij een nieuwe geluidsinstallatie installeren. Daarnaast wordt er ook een camerasysteem aangelegd.

Dit alles is natuurlijk eenvoudig te bedienen via een bedieningspaneel.

FULL HD Kerk TV
Eenvoudige bediening en nu in Full HD kwaliteit

DE BETROUWBARE PARTNER
in audio & video

RELISOUND
www.relisound.nl
info@relisound.nl

0113-229519
Livingstoneweg 5b
4462 GL Goes

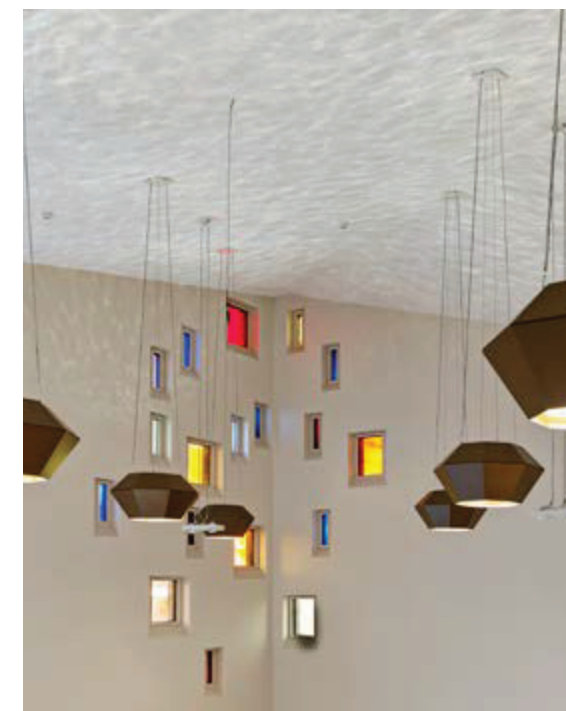

Markleider in Kerkverwarming

Maak kennis met de specialist in Nederland op het gebied van Kerkverwarming: **Mark Climate Technology**. Mark is van oorsprong een Nederlands familiebedrijf met een rijke geschiedenis. Wij richten ons al sinds 1945 op de klimaatbeheersing van grote gebouwen. Eén van onze eerste activiteiten was het bouwen van staande luchtverwarmers op olie en gas: **de Föhn**. Dit heeft erin geresulteerd dat Mark alleen al in Nederland en België **2000 kerken** verwarmd heeft. Wilt u gratis advies en meer informatie? Wij informeren u graag over de mogelijkheden.

Vraag GRATIS onze speciale kerkbrochure aan!
Bel 0598 - 656 600 of stuur een e-mail naar info@mark.nl

Mark BV
Beneden Verlaat 87-89
9645 BM Veendam
T: +31(0)598 656600
E: info@mark.nl
I: www.mark.nl

mark
CLIMATE TECHNOLOGY
FEELS BETTER. WORKS BETTER.
WWW.MARKCLIMATE.COM

Symbolische getallen

Voor de oplettende kijker wordt duidelijk hoezeer het ontwerp gebaseerd is op getallen die in de Bijbel een belangrijke rol spelen. Twee, voor hemel en aarde en de twee stenen tafelen met de tien geboden. Drie, op de derde dag worden land en water gescheiden, op de derde dag staat Christus op uit de dood. Vier, de windstreken. Zes, de zesde dag waarop de mens geschapen wordt. Zeven en twaalf, getallen van de compleetheit, zeven dagen, twaalf stammen, twaalf leerlingen van Jezus, twaalf poorten van het hemelse Jeruzalem. De afstand tussen de vele schuine lijnen, messing, in het meubilair is minimaal zeven centimeter of een veelvoud daarvan. De liturgische tafels in de kerkzaal en elders in het gebouw hebben eenzelfde lijnenspel, om te benadrukken dat het één 'familie' van meubilair is.

Ontmoetingsruimten

Achter de ruimte waar de kerkgangers 's zondags koffie drinken bevindt zich de Riesmeijerzaal.

Nielsen: "Wij hebben in de Riesmeijerzaal rails met gordijnen aangebracht, waarmee je de ruimte geschikt kunt maken voor allerlei bijeenkomsten. Je kunt hier bijvoorbeeld kleine kerkdiensten of gebedsvieringen houden. Dit is de tafel die je daarvoor kunt gebruiken. Als je hem openklapt is het een opbergmeubel met materiaal voor de kindernevendienst. De gordijnen maken het ook mogelijk om een ruimte af te schermen waar je bij rouwplechtigheden de kist neer kunt zetten, zichtbaar of niet. De verschillende gebruiksopties worden ondersteund doordat het licht in gevarieerde schakelingen kan worden gebruikt." De garderobe bevindt zich niet direct bij de ingang, maar links achter in de koffieruimte. Dat vindt niet iedereen handig, want je pakt niet snel je jas. Het

zorgt wel voor meer interactie en meer koffiedrinkers.

Ook ongewenst vinden en vinden sommigen de naar seks ongescheiden ruimte voor de toiletten. Vrouwen die hun haar op orde brengen staan gezusterlijk hun handen te wassen naast mannen die kijken of hun stropdas nog recht zit. Dat kon wel anders, maar ruimtelijk was dit de beste oplossing.

Verdieping

Op de eerste verdieping zijn vergaderruimten, gelegen aan een soort foyer waar lage zitmeubelen uitnodigen tot een nazit na een vergadering. Hier zie je duidelijk de schuine lijnen die het ontwerp kenmerken. Elke ruimte heeft een eigen sfeer: praktisch, voornaam. Er is veel aandacht besteed aan bergruimte, die er in een kerkgebouw nooit te veel is. En overal zien wij de messing accenten. Een grote technische ruimte bevat onder andere de luchtbehandelingsinstallatie en

de omvormer voor de 170 zonnepanelen op het dak van de kerk. Een compleet ingerichte regiekamer biedt uitzicht op de kerkzaal. Van hier uit kunnen geluid en beeld worden bediend, en ook kerktelvisie.

De keuken op de begane grond is ruim genoeg om voor velen te koken. Het geeft de wijkgemeente de mogelijkheid om buurtmaaltijden te organiseren. En zo vorm en inhoud te geven aan haar wens 'dienstbaar te zijn aan de wijk'. Het gebouw, waarin de geschiedenis van haar voorgangers in de hergebruikte materialen hun echo vinden, is ontworpen voor de toekomst.

Gemeente: www.fonteinkerkrotterdam.nl

Architect: www.wkarchitecten.nl

Interieur: www.vdkl.nl

Licht: www.beersnielsen.nl